

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Анелия Божкова (НАИМ-БАН)
за докторската теза на Денис Борисов,
редовен докторант в катедра „Археология“ на ИФ,
СУ „Св. Климент Охридски“,
на тема „Икономически и културни контакти на Северозападна Тракия
с гръцкия свят (V - I в. пр. Хр.)
за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
по професионално направление 2.2. История и археология

Темата на докторската теза на Денис Борисов стои пред вниманието на научната колегия от години, повече с въпросите, които поставя, и по-малко с възможностите за обобщения, които предлага. Ето защо, нейното разработване в задълбочен и изчерпателен формат, е напълно обосновано и приемливо.

Докторската теза е структурирана в 5 части, наречени глави, заключение, формулирано като „обобщение“, библиографски списък, табла, карти и графики. Ценна съставна част на тезата е изготвения каталог на археологически артефакти, открити в района, които формират изворовата база на изследването.

Още в началото трябва да се уточни, че разработването на темата възприема фокус върху „елинските изделия и предмети, изработени под елинско влияние“, който предлага ограничен и понякога противоречив поглед върху сложните процеси в икономическото развитие на региона. Отсъствието на обективно съществуващи базови познания за стопанската характеристика на региона през изследваната епоха обаче допуска възприетият подход като компромисно възможен. Тези ограничения са ясно разпознати и от самия автор, който посвещава кратък теоретичен абзац на термина „икономически и културни контакти“.

В увода, според традиционната практика, са формулирани целите и задачите на работата, изброени са и използваните в анализа на артефактите методи. Направена е уговорката, че в анализа на предмети не са включени монетните находки, поради случайния характер на тяхното откриване. Нужно е да се обърне внимание, че възприетият към монетните знаци подход представлява в голяма степен нонсенс, доколкото това е обичайно за колективните монетни находки, с изключение на редки примери от археологически контекст.

Също в увода са уточнени и териториалните граници на изследването, както и хронологическият диапазон. Краткият текст за историческите събития в региона е напълно приемлив, доколкото въвежда в средата и историческия контекст.

Глава първа е посветена на история на проучванията и може да се определи като изчерпателна по отношение на документираните находки и техните публикации. В прегледа на литературата е включена и информация за находки от територии на трибалите извън съвременните граници на България. Съществена в тази глава е частта за пътищата и формите на проникване на чуждите изделия, като са обобщени всички съществуващи мнения и хипотези. Критичният подход на автора на тезата към лансираните хипотези определено заслужава похвала.

Следващите четири глави съдържат анализ на изделията от елински (чужд) произход или работени по чужди образци, според изходната суровина и функционалната характеристика, респективно – керамични изделия (глава втора), изделия на торевтиката (глава трета), накити и тоалетни принадлежности (глава четвърта), въоръжение (глава пета). Със задоволство трябва да отбележа, че Д. Борисов се е справил много успешно с изучаването на този разнороден и проучван в различна степен в научната литература археологически материал. Той демонстрира задълбочени познания върху артефактите, тяхната характеристика, функция, произход, и датировка, използвайки умело инструментите на сравнителния анализ. В края

на всяка глава отново са разгледани, този път в конкретика, причините за проникване на тези изделия в земите на трибалите.

Съобразно възприетата практика, в заключението са обобщени основните изводи и приноси на автора, който отбелязва на редица места, че „Северозападна Тракия не е пълноценно интегрирана с елинските пазари, както останалите територии от Тракия, разположени в близост до елинските колонии“. И до основните търговски морски трасета, бих добавила. Трудно доказуема обаче е хипотезата за евентуално спорадично присъствие на елински търговци на луксозни стоки в земите на трибалите, тъй като това предполага по-мощабни, ако не регулярни доставки, за каквито не съществуват обективни данни. В случая имаме, според мен, класически пример за аристократични дарове, най-вероятно от други тракийски първенци. Предвид разказаното от античните автори за трибалите, трябва да предположим и произход чрез военна плячка, поне за част от артефактите. Независимо от възможните хипотези, обаче, е нужно да се отбележи, че рецензираната докторска теза е успешен опит да се обобщят и обогатят познанията и да се търсят отговори в различни посоки на толкова дискуссионни въпроси.

Приложенията, както и каталогът са изработени професионално, с нужните познания и критичен поглед към използваните за доказателствен материал артефакти.

Общото ми впечатление от работата на Денис Борисов е за оригинално авторско изследване с несъмнен принос за изучаването на тракийската култура.

Въз основа на цялостната ми оценка за дисертационния труд убедено гласувам за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Денис Борисов.

29.05.2024 г.

София

проф. д-р Анелия Божкова